

Άρειος Πάγος 394/1975, Τμ. Β'

Πηγή: Ε.Ε.Δ. 34/75 σελ. 1046, ΝοΒ 23/75 σελ. 1163

Περίληψη: Έννοια εργατικού ατυχήματος κατ' άρθρον 1 ν. 551. - Η προσβολή εκ νόσου οφειλομένης εις την καταπόνησιν του οργανισμού συνιστά εργατικόν ατύχημα, εφ' όσον η απασχόλησις γίνεται υπό ασυνήθεις και εκτάκτους συνθήκας. - Η λόγω υπερωριακής απασχολήσεως καταπόνησις δεν θεωρείται ότι οφείλεται εις εκτάκτους συνθήκας και η εξ αυτής εξασθένεισις του οργανισμού του μισθωτού και προσβολή εκ νόσου επιφερούσης τον θάνατον αυτού δεν συνιστά εργατικόν ατύχημα.

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων: ο Αντιπρόεδρος κ. ΣΠ. ΓΑΓΓΑΣ

Εισηγητής: ο Αρεοπαγίτης κ. Π. ΒΟΥΓΑΣ

Δικηγόροι: οι κ.κ. Ν. Σουβλής, Γ. Χοϊδάς

Κατά την έννοιαν του άρθρου 1 του διά του β.δ. 24 Ιουλίου/25 Αυγούστου 1920 κωδικοποιηθέντος ν. 551/1915, ούτινος αι διατάξεις, ως ετροποποιήθησαν, διετηρήθησαν εν ισχύϊ και μετά την έναρξιν της ισχύος του Αστικού Κώδικος, συμφώνως τω άρθρω 38 εδάφ. α' του εισαγωγικού αυτού νόμου, ατύχημα εκ βιαίου συμβάντος, ου ένεκα παρέχεται εις τον υπάλληλον ή εργάτην ή εν περιπτώσει θανάτου του εις τα υπό του άρθρου 6 αυτού οριζόμενα πρόσωπα η υπ' αυτού οριζομένη αποζημίωσις, αποτελεί ή σωματική βλάβη, ήτις έσχεν ως συνέπειαν ανικανότητα προς εργασίαν ή τον θάνατον του εργαζομένου, εφ' όσον επήλθεν εξ απροβλέπτου και αιφνιδίου γεγονότος, συνιστώντος ως τοιούτου αιτίαν ξένην προς τον οργανισμόν του παθόντος και λαβόντος χώραν εν τη εκτελέσει της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής. Τοιούτον δε γεγονός, επομένως βίαιον συμβάν, αποτελεί και η εν τη εκτελέσει της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής εμφάνισις εκτάκτων και απροβλέπτων, κατά την συνήθη των πραγμάτων πορείαν, συνθηκών, δυναμένων να επιφέρωσιν ασυνήθη του οργανισμού καταπόνησιν, αφού και εν τη περιπτώσει ταύτη, εάν πράγματι επήλθεν εν τη συγκεκριμένη περίπτωση τοιαύτη καταπόνησις και εξ αυτής προεκλήθη το ατύχημα, όπερ δεν θα επήρχετο υπό την συνήθη εκ της απασχολήσεως καταπόνησιν, υπόκειται αιτία αυτού ξένη προς τον οργανισμόν του παθόντος. Εν προκειμένω το δικάσαν Εφετείον, κατ' ανέλεγκτον εκτίμησιν των αποδείξεων, εδέχθη, ως εκ της προσβαλλομένης αποφάσεώς του προκύπτει, ότι ο σύζυγος της εναγούσης και ήδη αναιρεσειούσης προσελήφθη την 11 Ιουνίου 1969 υπό της εναγομένης και ήδη αναιρεσιβλήτου Αωνύμου Εταιρείας ως ναύκληρος επί πλοίου αυτής και ότι την 22 Ιανουαρίου 1970, καθ' ην ημέραν το εφ' ου υπηρέτει ούτος πλοίον έπλεεν προς τον λιμένα του Perl-Sudan, ησθένησεν εκ κρουαυγήςματος, ότι πάραυτα τω εχορηγήθησαν αντιβιοτικά και καρδιοτονωτικά φάρμακα και τω παρεσχέθησαν όλα αι ενδεικνυόμεναι πρώται βοήθειαι μέχρι της επομένης ημέρας, ότε άμα τω κατάπλω του πλοίου εις τον ανωτέρω ειρημένον πλησιέστερον λιμένα εισήχθη εντολή του πλοιάρχου λόγω επιδεινώσεως της καταστάσεώς του εις το αυτόθι Δημοτικόν Νοσοκομείον, εν τω οποίω την επιούσαν απεβίωσεν εκ γριππώδους πνευμονίας. Εδέχθη περαιτέρω το Εφετείον, ότι ο σύζυγος της αναιρεσειούσης, από της προσλήψεώς του και μέχρι της ως άνω ασθενείας του, ειργάζετο μεν επί του πλοίου της αναιρεσιβλήτου επί 3-4 ώρας ημερησίως καθ' υπερωρίαν, πλην ότι η προσβολή του την 22 Ιανουαρίου 1970 εκ γριππώδους πνευμονίας, συνεεία της οποίας την επομένην απεβίωσε, δεν προήλθεν εκ της υπό συνθήκας ασυνήθεις, εκτάκτους ή εξαιρετικής, εκτελέσεως της εργασίας, δεδομένου μάλιστα ότι αποτελεί συνθήκας συνήθεις εκτελέσεως της εργασίας του ναυκλήρου η υπερωριακή αυτού απασχόλησις, ούσα και κατά νόμον επιτρεπτή, ως προκύπτει εκ του άρθρου 126 β.δ. 6/12 Οκτωβρίου 1939, προβλέποντος περί προσθέτου αμοιβής διά την υπερωριακήν εργασίαν του πληρώματος. Αντιθέτως δε εδέχθη, ότι η ασθένειά του προήλθεν εκ της συστάσεως του οργανισμού του, άγοντος το 65ον έτος της ηλικίας του και εκ της βαθμιαίας και προοδευτικής εξασθενήσεώς του λόγω της κοπώσεως εκ της υπό συνήθεις συνθήκας εκτελέσεως της ως άνω εργασίας του ναυκλήρου. Υπό τα γενόμενα δεκτά πραγματικά περιστατικά ταύτα, ορθώς το Εφετείον απεφώνησε, ότι ο θάνατος του συζύγου της αναιρεσειούσης δεν συνιστά ατύχημα εκ βιαίου συμβάντος κατά την εκτέλεσιν της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής, υπό την έννοιαν των διατάξεων του ειρημένου άρθρου 1 του κωδικοποιημένου ν. 551, ας επομένως ουδόλως παρεβίασε και κατ' ακολουθίαν οι αντίθετοι, πρώτος και δεύτερος εν τω αναιρετηρίω, λόγοι αναιρέσεως είναι απορριπτέοι, ως αβάσιμοι.

Η αποδιδόμενη εις την προσβαλλομένην απόφασιν πλημμέλεια, καθ' ην το δικάσαν Εφετείον εδέχθη ότι ωρισμένα πραγματικά περιστατικά, ασκούντα ουσιώδη επιρροήν εις την έκβασιν της δίκης, εξ ουδενός αποδεικτικού στοιχείου απεδείχθησαν, χωρίς δηλονότι να αναφέρη εν τη αποφάσει του ότι ταύτα δεν επιθανολογήθησαν, προκύπτοντος ούτω εμμέσως ότι το δικάσαν Εφετείον απήτησε πλήρη απόδειξιν αυτών, αντί της κατά τον αναιρεσειόντα προβλεπομένης εν τω

νόμω πιθανολογήσεως, δεν συνιστά λόγον αναιρέσεως, και δη δεν συνιστά τους υπό τους αριθμούς 12 και 13 του άρθρου 550 Κώδ. Πολ. Δικ. λόγους αναιρέσεως περί παραβάσεως των ορισμών του νόμου εν σχέσει προς την δύναμιν των αποδεικτικών μέσων ή το βάρος αποδείξεως και επομένως ο τας πλημμελείας ταύτας αποδίδων εις την προσβαλλομένην, τρίτος εν τω αναιρετηρίω, λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος, προεχόντως ως απαράδεκτος*.

Επικυροί την υπ' αριθ. 869/1972 απόφασιν Εφετείου Αθηνών.

Σχόλιο: Έχει παγίως νομολογηθή ότι κατά την έννοιαν του άρθρου 1 του κωδικοποιημένου ν. 551/1914, θεωρείται ως εργατικόν ατύχημα και η επιδείνωσις προϋπαρχούσης παθήσεως ή νοσηράς εν γένει καταστάσεως του παθόντος, όταν αύτη είναι συνέπεια της υπό συνθήκας εκτάκτους και εξαιρετικής εκτελέσεως της διά της συμβάσεως αναληφθείσης εργασίας, λόγω των οποίων κατεπονθή βαρύτατα ο οργανισμός του πάσχοντος, με αποτέλεσμα την επιδείνωσιν της ασθενείας ή την εκδήλωσιν της νόσου (ίδτε Α.Π. 229/1975, ΕΕΔ 34, 861, ένθα εις σημειώσεις μας παραπομπάι εις την θεωρίαν και την λοιπόν νομολογίαν).

Εις την περίπτωσιν της ανωτέρω δημοσιευομένης αποφάσεως επρόκειτο περί ναυτικού προκεχωρημένης ηλικίας (65 ετών), υποχρεωθέντος να εργάζεται, καθ' α εδέχθη η εφετειακή απόφασις, υπερωριακώς 3-4 ώρας ημερησίως, ως εκ της οποίας βαθμιαίως εξησθένησε ο οργανισμός λόγω της κοπώσεως και δεν ηδυνήθη να ανθέξη εις την εξ ης προσεβλήθη νόσον της γριππώδους πνευμονίας.

Τας ανωτέρω συνθήκας εργασίας το Εφετείον δεν εθεώρησε ασυνήθεις ή εξαιρετικές, αλλ' εδέχθη ότι αύται αποτελούν τας συνήθεις και ότι συνεπώς η ασθένεια προήλθεν εκ της συστάσεως του οργανισμού του θανόντος, λόγω της ηλικίας του και της βαθμιαίας και προοδευτικής εξασθενήσεως αυτού εκ της κοπώσεως. Υπό τα δεδομένα ταύτα η ανωτέρω αρεοπαγίτικη απόφασις έκρινε ορθήν την κρίσιν του Εφετείου περί του ότι δεν υφίστανται αι προϋποθέσεις εργατικού ατυχήματος κατά την έννοιαν του ν. 551, ελλείπει εξωτερικού βιαιού συμβάντος, όπερ συνιστά νομικήν έννοιαν, υποκειμένην εις τον ακυρωτικόν έλεγchon (ομοίως Α.Π. 879/1973, ΕΕΔ 33, 71).

Θα πρέπει όμως να παρατηρηθή ότι ο χαρακτηρισμός των συνθηκών εργασίας ως συνήθων ή εκτάκτων δεν γίνεται μόνον αντικειμενικώς εν σχέσει προς το είδος της εργασίας και των όρων επ' ους γενικώς παρέχεται αύτη, αλλά και υποκειμενικώς εν σχέσει προς τα προσόντα και την πνευματικήν και σωματικήν ικανότητα εκάστου μισθωτού και την εκ της συμβάσεως οφειλομένην εργασία. Τούτο σαφώς συνάγεται εκ του άρθρου 652 Α.Κ., καθορίζοντος τον βαθμόν επιμελείας του μισθωτού εν τη παροχή της εργασίας, ο οποίος βαθμός δέον να είναι ανάλογος των ειδικών γνώσεων, ως και των ικανοτήτων και ιδιοτήτων αυτού (Ι. Καποδίστριας, ΕρμΑΚ, άρθρον 652, αριθ. 43-44, Χ. Αγαλλόπουλος, Εργατικόν Δίκαιον, σελ. 102, Durand Vitu, Traite de Droit du travail, II § 317).

Εξ άλλου, προκειμένου περί παροχής επί πλέον εργασίας κατ' άρθρον 659 Α.Κ. ο μισθωτός υποχρεούται εις ταύτην μόνον αν είναι εις θέσιν να την εκτελέση. Αλλά και εκ των άρθρων 660-667 Α.Κ. συνάγεται ότι ο εργοδότης οφείλει να λαμβάνη μέτρα προνοίας, ώστε να μη εκθέτη εις κίνδυνον την υγείαν του μισθωτού (Ι. Καποδίστριας, ένθ' ανωτ. άρθρον 662, αριθ. 28).

Κατά συνέπειαν τούτων, θα ηδύνατο να υποστηριχθή ότι η υποχρέωσις του μισθωτού, άγοντος ηλικίαν 65 ετών, να εργάζεται υπερωριακώς επί 3-4 ώρας, ήτοι επί 12 ώρες ημερησίως δεν αποτελεί συνήθη και τακτικήν εργασία και ότι η εξασθένησις του οργανισμού αυτού, ως εκ της οποίας η προσβολή του εκ γριππώδους πνευμονίας επέφερε τον θάνατόν του, δεν ωφείλετο εις την σύστασιν μόνον του οργανισμού του, αλλά και εις το εξωτερικόν αίτιον της εξαιρετικής και υπό ασυνήθεις όρους εργασίας, εν σχέσει προς τας σωματικές του ικανότητας.